

God. Titius, god.1, br. 1 (2008.), 259-272
UDK: 371.3:78 (497.5-35 Šibensko-kninska)
371.3:75 (497.5-35 Šibensko-kninska)
Prethodno priopćenje
Primljeno: 28. 08. 2008.
Prihvaćeno: 15. 10. 2008.

ZAVIČAJNA BAŠTINA ŠIBENSKO-KNINSKE ŽUPANIJE - REFLEKSIJE U NASTAVI GLAZBENE I LIKOVNE KULTURE

Sažetak: *U radu se problematizira mjesto i uloga kulturne i prirodne baštine kao sredstva očuvanja identiteta i kontinuiteta u društvu. Autorice ukazuju na sve izraženiju svijest o nužnosti odgoja i obrazovanja na sadržajima kulturne baštine koja predstavlja sponu između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, ali i djelotvoran medij za upoznavanje drugih kultura, što je nužan preduvjet suživota u 21. stoljeću.*

U empirijskom dijelu rada istražuje se koliko učenici osmih razreda osnovne škole s područja Šibensko-kninske županije poznaju sadržaje baštine, te kolika je zastupljenost takvih sadržaja u nastavi glazbene i likovne kulture. Rezultati ukazuju na zanemarenost baštinskih sadržaja u odgoju i obrazovanju generalno, a posebno u nastavi umjetničkih područja. S tim u svezi, autorice sugeriraju promjenu pristupa sadržajima kulturne i prirodne baštine, u smislu cjelovitog, integrativnog pristupa navedenoj problematici.

Ključne riječi: *kultura, identitet, kulturna i prirodna baština, nastava glazbene i likovne kulture, Šibensko-kninska županija*

1. UVODNO PROMIŠLJANJE

Kulturna baština, kao univerzalna vrijednost u kontekstu široke definicije kulture¹, obuhvaća autentična materijalna i duhovna dobra koja je čovjek stvorio u svojem društveno-povijesnom djelovanju. Kulturnu i zavičajnu baštinu možemo smatrati kompleksnom kulturno-civilizacijskom tvorevinom koja, između ostalog, utječe i na formiranje identiteta ljudi.

Budući da svaki pojedinac u društvu ima svoje potrebe i interese, društvo uspostavlja ravnotežu između interesa pojedinaca i zahtjeva društva kao cjeline. Slijedom toga, govorimo o identitetu kao o osobinama razmišljanja i predodžbi koje ljudi imaju o sebi. Woodward (1997.) govori o esencijalističkim i neesencijalističkim definicijama identiteta. Esencijalističke definicije polaze od ideje da svaka etnička, odnosno kulturna grupa posjeduje apsolutan i fiksiran skup povijesnih osobina koje stvaraju njen identitet, koji je zajednički svim članovima grupe. S druge strane, neesencijalističke definicije usmjeravaju se prema osobinama koje su zajedničke članovima etničke, odnosno kulturne grupe, ali i prema razlikama unutar nje. Stoga takva definicija uzima u obzir činjenicu da su identiteti suvremenog društva promjenljivi, neovisni, neodređeni i mnogostruki. I Mercer (1994.) polazi od neesencijalističkih pozicija, te ističe kako su fiksnost, koherentnost i stabilnost identiteta u suvremenom društvu dovedeni pod znak pitanja.

U suvremenom društvu sve je izraženija svijest o nužnosti odgoja i obrazovanja na sadržajima kulturne baštine. Takva baština predstavlja djelotvornu sponu između prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, ali i bitan čimbenik u razvoju nacionalnog identiteta. Nadalje, kulturna baština djelotvoran je medij za upoznavanje drugih kultura, što je nužan preduvjet suživota u 21. stoljeću. Kako ističe Senković, samo u susretu s drugima možemo promišljati i obnavljati naše vlastite vrijednosti. On, nadalje, ističe važnost otvorenosti i spremnosti na dijalog, čime se odgajaju sposobnosti kojima se učimo gledati svijet očima drugoga, odgajajući se za empatiju, respekt i dobrohotnost, što su temeljne pretpostavke suživota i uvažavanja različitih kulturnih i društvenih ozračja (Senković, 2007.).

Usvajanje znanja i njegovanje ljubavi prema baštini povezano je i s procesom inkulturacije (Stevanović *et al.*, 1997.). Inkulturacija pretpostavlja usvajanje tekovina zavičaja, nacije i države, što je nužnost u odgoju djece i mladih, posebno

¹ Kultura je "jedna od dvije ili tri najkompliciranije riječi u engleskom jeziku. Uzrok tome jednim se dijelom nalazi u njenom zamršenom povijesnom razvoju u nekoliko europskih jezika, ali većim dijelom u činjenici da je ona postala važan pojam u nekoliko različitih intelektualnih disciplina, te u nekoliko zasebnih i nespojivih sustava razmišljanja (Williams, 1983, 87). O kulturi se obično raspravlja sa tri stajališta: *kultura kao umjetnost i umjetnička djelatnost, kultura kao način života i kultura kao proces razvoja* (Baldwin *et al.*, 1999, 4-7).

zato što se kroz sadržaje zavičajne baštine mogu usvojiti znanja o prirodnim i društveno-socijalnim obilježjima prostora na kojemu oni žive i odrastaju.

Škola i obrazovanje predstavljaju jedan od najosjetljivijih i najvažnijih čimbenika u prenošenju znanja i razvoju stavova prema drugima i društvu u cjelini, ljudskim pravima i životu uopće (Piršl *et al.*, 2007.). Među ciljevima i zadaćama odgoja i obrazovanja u osnovnoj školi navodi se sljedeće: „Opredijeljenost za europski suživot znači prihvaćanje novih društveno-kulturnih vrijednosti, novih standarda u svim životnim područjima, ali istodobno čuvanje vlastitih kulturnih i povijesnih vrijednosti i nacionalnog identiteta“ (Nastavni plan i program, 2006, 10). Bit interkulturalnog odgoja leži u poznavanju drugih kultura, ali i razumijevanju i prihvaćanju osoba koje pripadaju drugim kulturama. Ukoliko mladi imaju razvijenu svijest o značenju vlastite kulture, oni su sposobni prepoznati različitosti u svijetu u kojemu žive, čime razvijaju i svoj vlastiti identitet.

U okviru nastave glazbene i likovne kulture u osnovnoj školi učenici bi, između ostalog, trebali upoznati domaću i svjetsku kulturnu baštinu.

U programu likovne kulture u zadaćama nastave Likovne kulture navodi se „poznavanje kulturne baštine, te „razvijanje zainteresiranosti i skrbi za kulturnu i prirodnu baštinu“ (Nastavni plan, Ibid., 52), čime je u samom programu otvorena široka mogućnost primjene baštinskih sadržaja u likovnim aktivnostima putem kojih će dijete spontano razvijati osobni likovni govor. U dijalogu s okolinom u kojoj učenici odrastaju stječu se doživljene spoznaje bitne za konstruiranje važnog učeničkog znanja o prirodnoj i kulturnoj baštini prostora koji ih okružuje, pa su stoga sadržaji baštine, kao poticaji za likovno izražavanje učenika, višestruko korisni u odgoju i obrazovanju djece i mladih.

Što se programa glazbene kulture tiče, iako se folklorna glazba sporadično obrađuje još u nižim razredima osnovne škole, s njenim sustavnim upoznavanjem započinje se od petog razreda osnovne škole. Planirano je upoznavanje glazbe različitih geografskih zona, poput Slavonije i Baranje, Podravine i Posavine, Hrvatskog zagorja i Međimurja, Banovine i Like, dalmatinskih otoka, Dubrovnika i dalmatinske obale, te Istre i Kvarnera.

Jasno je da narodna glazba ne može imati primat u glazbenoj nastavi. Ispravno uočavajući kako je „tradicionalna narodna pjesma izgubila svoju etničku, socijalnu i funkcionalnu značajku“, Rojko zaključuje da adekvatna obrada takve pjesme podrazumijeva „etnomuzikološki pristup: tko je pjesmu pjevao, kada je nastala, u kojim društvenim uvjetima, s kojim ciljem, kakva joj je glazbena struktura, itd.“ (Rojko, 1996, 117.118)

Sa sadržajima baštine učenici se, osim tijekom nastave glazbene i likovne kulture, susreću i u okviru nastave Hrvatskog jezika i književnosti, Prirode i društva, Geografije, Povijesti, Tjelesne i zdravstvene kulture, te nastave stranih jezika. Jedini ispravan pristup takvim sadržajima je cjeloviti, interdisciplinarni pristup.

2. ISTRAŽIVANJE

2.1. Cilj istraživanja

S obzirom na sve veću ulogu i važnost proučavanja baštine u odgoju i obrazovanju, pokušali smo istražiti koliko učenici osmih razreda osnovnih škola s područja Šibenika i Knina poznaju prirodnu i kulturnu baštinu svoga kraja, te pokazuju li interes prema upoznavanju baštinskih sadržaja. U skladu s tako postavljenim ciljem, formilirali smo sljedeće hipoteze istraživanja:

H1 Učenici ne poznaju prirodnu i kulturnu baštinu svoga zavičaja.

H2 Učenici ne pokazuju interes prema upoznavanju baštinskih sadržaja.

H3 U okviru glazbene i likovne kulture ne pridaje se dovoljno pozornosti sadržajima kulturne baštine.

2.2. Ispitanici, instrumenti i postupak ispitivanja

Ispitivanje je provedeno u Šibeniku i Kninu na uzorku od 265 učenika osmih razreda osnovne škole (\bar{X} = 128; M = 137). Izbor skupina za uzorak bio je hotimičan. Izabrali smo dvije šibenske (OŠ Vidici, OŠ Jurja Dalmatinca) i jednu kninsku osnovnu školu (OŠ Domovinske zahvalnosti). Ispitivanje smo proveli u razdoblju od svibnja do lipnja 2008. godine. Učenicima je prethodno objašnjeno značenje i sadržaj pojmova kulturna i prirodna baština.

Kako bismo dobili odgovore na postavljena pitanja, sastavili smo anketni upitnik (Vidi prilog 1), sastavljen od sedam pitanja zatvorenog i jednog pitanja otvorenog tipa.

Ispitanicima smo objasnili svrhu provođenja istraživanja, zajamčili im anonimnost ankete te ih zamolili da iskreno i precizno odgovaraju na pitanja. Tijekom ispitivanja nismo naišli na neugodnosti i probleme.

2.3. Rezultati i diskusija

U prvom pitanju pokušali smo saznati na kojem nastavnom predmetu učenici najviše dolaze u kontakt s baštinskim sadržajima. U sve tri škole ispitanici smatraju da se s takvim sadržajima najviše susreću u nastavi Geografije (41,5% u ukupnom uzorku) i Povijesti (20,4% u ukupnom uzorku) (Vidi tablicu 1). Iznenadio nas je mali postotak ispitanika koji su izabrali nastavu glazbene i likovne kulture, budući da se radi o predmetima koji pružaju velike mogućnosti za upoznavanje sadržaja kulturne baštine. Ispitanici generalno smatraju kako poznaju i kulturnu i prirodnu baštinu svoga kraja (Vidi tablicu 2).

Tablica 1: Nastavni predmeti u kojima ispitanici uče o baštini

Nastavni predmeti u kojima ispitanici uče o baštini	Osnovne škole							
	OŠ Domovinske zahvalnosti		OŠ Vidici		OŠ Jurja Dalmatinca		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
LK	3	2,9	2	2,3	5	6,8	10	3,8
GK	3	2,9	2	2,9	0	0	5	1,9
P	27	26	11	12,6	16	21,6	54	20,4
G	41	39,4	48	55,2	21	28,4	110	41,5
HJ	4	3,8	1	1,1	6	8,1	11	4,2
P, G	14	13,5	20	23	8	10,7	42	15,9
P, G, HJ	6	5,8	0	0	9	12,1	15	5,7
G, HJ	2	1,9	3	3,5	3	4,1	8	3
P, HJ	4	3,8	0	0	3	4,1	7	2,6
LK, P, G	0	0	0	0	3	4,1	3	1
Total	104	100	87	100	74	100	265	100

LK = Likovna kultura; GK = Glazbena kultura; P = Povijest; G = Geografija; HJ = Hrvatski jezik i književnost

Tablica 2: Baština koju ispitanici najbolje poznaju

Baština koju ispitanici najbolje poznaju	Osnovne škole							
	OŠ Domovinske zahvalnosti		OŠ Vidici		OŠ Jurja Dalmatinca		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
Prirodna baština	38	36,5	23	26,4	28	37,8	89	33,6
Kulturna baština	17	16,4	11	12,6	10	13,5	38	14,3
Prirodna i kulturna baština	49	47,1	53	61	36	48,7	138	52,1
Total	104	100	87	100	74	100	265	100

Pokušavajući procijeniti zastupljenost baštinskih sadržaja u obrazovanju, ispitanici ističu kako je njihova zastupljenost osrednja (51,3% u ukupnom uzorku), ili zadovoljavajuća (24,5% u ukupnom uzorku) (Vidi tablicu 3).

Tablica 3: Procjena zastupljenosti baštinskih sadržaja u obrazovanju

Procjena zastupljenosti sadržaja baštine u obrazovanju	Osnovne škole							
	OŠ Domovinske zahvalnosti		OŠ Vidici		OŠ Jurja Dalmatinca		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1	9	8,7	3	3,4	4	5,4	16	6
2	11	10,6	11	12,6	16	21,6	38	14,3
3	63	60,6	40	46	33	44,6	136	51,3
4	20	19,2	28	32,2	17	23	65	24,5
5	1	0,9	5	5,8	4	5,4	10	3,9
Total	104	100	87	100	74	100	265	100

1 = iznimno malo; 2 = malo; 3 = osrednje; 4 = zadovoljavajuće; 5 = jako puno

Što se tiče poznavanja likovne i kulturne baštine svoga zavičaja, ispitanici su svjesni da takve sadržaje slabo poznaju. U slučaju likovne baštine, njih 45,7% u ukupnom uzorku smatra da je jako slabo poznaje, a njih 34,7% poznaje je slabo (Vidi tablicu 4). U slučaju glazbene baštine, najveći postotak ispitanika smatra da sadržaje glazbene baštine poznaje osrednje (36,6%), dok je njih 32,5% svjesno da su s takvim sadržajima jako slabo upoznati (Vidi tablicu 5).

Tablica 4: Poznavanje likovne baštine zavičaja

Poznavanje likovne baštine	Osnovne škole							
	OŠ Domovinske zahvalnosti		OŠ Vidici		OŠ Jurja Dalmatinca		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1	45	43,3	44	50,6	32	43,2	121	45,7
2	38	36,5	30	34,5	24	32,5	92	34,7
3	18	17,3	12	13,8	18	24,3	48	18,1
4	3	2,9	1	1,1	0	0	4	1,5
Total	104	100	87	100	74	100	265	100

1 = jako slabo; 2 = slabo; 3 = osrednje; 4 = odlično

Tablica 5: Poznavanje glazbene baštine zavičajja

Poznavanje glazbene baštine	Osnovne škole							
	OŠ Domovinske zahvalnosti		OŠ Vidici		OŠ Jurja Dalmatinca		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1	40	38,5	24	27,6	22	29,7	86	32,5
2	28	26,9	27	31,1	23	31,1	78	29,4
3	34	32,7	35	40,2	28	37,8	97	36,6
4	2	1,9	1	1,1	1	1,4	4	1,5
Total	104	100	87	100	74	100	265	100

1 = jako slabo; 2 = slabo; 3 = osrednje; 4 = odlično

Ispitanici su svjesni utjecaja poznavanja baštine na informiranost o prostoru na kojemu žive i na formiranje njihovog zavičajnog i nacionalnog identiteta. Naime, samo 15,5% iz ukupnog uzorka smatra da poznavanje baštinskih sadržaja nema nikakav utjecaj na navedene parametre (Vidi tablicu 6).

Tablica 6: Utjecaj poznavanja baštine na informiranost o prostoru na kojemu ispitanici žive i na formiranje njihovog zavičajnog i nacionalnog identiteta

Utjecaj poznavanja baštine na informiranost o prostoru i formiranje identiteta	Osnovne škole							
	OŠ Domovinske zahvalnosti		OŠ Vidici		OŠ Jurja Dalmatinca		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1	18	17,3	12	13,8	11	14,9	41	15,5
2	36	34,6	41	47,1	30	40,5	107	40,4
3	50	48,1	34	39,1	33	44,6	117	44,1
Total	104	100	87	100	74	100	265	100

1 = ne; 2 = da; 3 = niti da, niti ne

Od naših smo ispitanika tražili da navedu neke od najpoznatijih primjera koji pripadaju likovnoj i glazbenoj baštini njihovoga kraja i šire. U ukupnom uzorku čak 66% ispitanika nije znalo nabrojiti niti jedan primjer baštinskih sadržaja. Ipak, primijetili smo razlike između škola, pa je tako najveći postotak onih koji ne poznaju kulturnu baštinu u osnovnoj školi *Domovinske zahvalnosti* u Kninu (86,5%), zatim u osnovnoj školi *Jurja Dalmatinca* u Šibeniku (70,3%), dok je takav postotak najmanji u šibenskoj osnovnoj školi *Vidici* (39,3%).

Primjeri glazbene baštine koje su ispitanici naveli (Vidi tablicu 7) mogu se svrstati u nekoliko skupina. Prvoj skupini pripadaju primjeri iz Šibensko-kninske županije, poput različitih klapa, Festivala djeteta, Festivala šibenske šansone i Arsena Dedića, te KUD-a *Zvona Zagore*. U drugoj se skupini nalaze primjeri koji prelaze granice Šibensko-kninske županije, kao što su *Festival kajkavskih popevki* i *Zlatne žice Slavonije*. Treću skupinu sačinjavaju primjeri umjetničke glazbe, poput opere *Ero s onoga svijeta* Jakova Gotovca i Maksima Mrvice. Četvrtoj skupini pripadaju primjeri narodnih instrumenata, kao što su diple i tambure. U petoj se skupini nalaze pjevači zabavne glazbe, u prvom redu Oliver Dragojević i Thompson, u čijoj se glazbi nerijetko nalaze prizvuci folklorne glazbe Dalmatinske zagore.

Što se tiče primjera likovne baštine, oni se mogu grupirati u dvije skupine. Prvoj skupini pripadaju primjeri iz Šibensko-kninske županije, kao što je katedrala sv. Jakova, crkva sv. Spasa, tvrđava sv. Ane, tvrđava sv. Nikole, tvrđava sv. Mihovila, kninska tvrđava i šibenska kapa, dok se u drugoj nalaze baštinski sadržaji koje prelaze granice te županije, poput Zdenca života Ivana Meštrovića.

Tablica 7: Primjeri glazbene i likovne baštine koje su navodili ispitanici

Glazbena baština	Likovna baština
Ero s onoga svijeta	Katedrala sv. Jakova (Juraj Dalmatinac)
Maksim Mrvica	Crkva sv. Spasa
Klapa Maslina, Bilice, Skradinke, Teuta, Bonaca, Brodarica, Žižulica, Šibenik	Zdenac života (Ivan Meštrović)
Frane Bilić, Ivo Mikulićin	Tvrđava sv. Ane
Šibenska šansona; Arsen Dedić	Tvrđava sv. Nikole
Festival djeteta	Tvrđava sv. Mihovila
Festival kajkavskih popevki	Šibenska klapa
Zlatne žice Slavonije	Kninska tvrđava
KUD Zvona Zagore	
diple, tambure	
Oliver Dragojević, Thompson	

S obzirom na svijest o važnosti poznavanja baštinskih sadržaja, očekivali smo da će ispitanici pokazati veći interes prema upoznavanju takvih sadržaja tijekom obrazovanja. Međutim, više od polovine ispitanika (50,6% u ukupnom uzorku) indiferentno je prema takvim sadržajima (Vidi tablicu 8), što je jasan pokazatelj da kod mladih ne postoji svijest o važnosti poznavanja prirodne i kulturne baštine kraja u kojemu žive.

Tablica 8: Interes prema upoznavanju sadržaja baštine tijekom obrazovanja

Želja za upoznavanjem baštine	Osnovne škole							
	OŠ Domovinske zahvalnosti		OŠ Vidici		OŠ Jurja Dalmatinca		Total	
	N	%	N	%	N	%	N	%
1	15	14,4	9	10,4	9	12,1	33	12,4
2	36	34,6	35	40,2	27	36,5	98	37
3	53	51	43	49,4	38	51,4	134	50,6
Total	104	100	87	100	74	100	265	100

1 = ne; 2 = da; 3 = niti da, niti ne

Na temelju rezultata istraživanja potvrdili smo sve tri postavljene hipoteze. Kao prvo, naši ispitanici ne poznaju prirodnu i kulturnu baštinu svoga zavičaja. Nadalje, samo trećina ispitanika pokazuje interes prema upoznavanju sadržaja baštine. I konačno, iako nastava glazbene i likovne kulture pruža izuzetne mogućnosti za upoznavanje kulturnih baštinskih sadržaja, u stvarnosti se takvim sadržajima pridaje izuzetno malo pozornosti.

Moguće je da izvor problema leži u neodgovarajućem pristupu obradi takvih sadržaja u školi. Vjerujemo da bi novi, integrirani, pristup navedenoj tematici značajno poboljšao poznavanje baštinskih sadržaja, posebno imamo li na umu da su učenici ipak svjesni važnosti poznavanja takvih sadržaja za bolju informiranost o prostoru na kojemu žive i za formiranje njihovog zavičajnog identiteta. Jer, kako ističe Čačić-Kumpes (1999, 141), zavičajna kultura osobna je iskaznica lokalnog, ali i nacionalnog kulturnog identiteta, a postignuća odgojno-obrazovnog procesa imaju presudnu ulogu u stvaranju takvog identiteta. Iako se kulturna i prirodna baština sve više valorizira kao sredstvo očuvanja identiteta i kontinuiteta zajednice, prije svega zbog njenog utjecaja na jačanje svijesti o sredini u kojoj živimo, takvi su sadržaji i dalje marginalizirani u sustavu cjelokupnog odgoja i obrazovanja.

3. ZAKLJUČAK

Kako pokazuju rezultati našeg istraživanja, mladi nedovoljno poznaju baštinu kraja u kojemu žive. S tim u vezi mišljenja smo da bi škole trebale postati sve poticajnijim mjestima za odgoj i obrazovanje na sadržajima baštinskih vrijednosti. Takve bi sadržaje trebalo interpolirati unutar različitih nastavnih predmeta, posebno onih umjetničkih, i to po principu komplementarnosti, uvažavajući

pritom holistički pristup u obrazovanju. Na taj bi se način kod mladih razvijala svijest o onom zavičajnom, baštinskom i nacionalnom.

Baštinski sadržaji nikada ne gube svoju vrijednost niti aktualnost. Tako *International Folk Music Council (IFMC)* definira folklornu glazbu kao "...produkt glazbene tradicije koji je nastao procesom usmenog prenošenja. Faktori koji oblikuju tradiciju su *kontinuitet*, koji povezuje sadašnjost s prošlošću, variranje, koje potječe iz kreativnog impulsa pojedinca ili grupe, te *selekcija* zajednice, koja odabire jedan ili više oblika u kojima ta glazba i dalje živi" (prema Kumer, 1977, 30). Analiziramo li navedenu definiciju, možemo ustanoviti da u njoj nema ničega što nas sprječava da je ne primijenimo na bilo koju vrstu glazbe, od Beethovenove simfonije do popularne glazbe.

Budući da se u suvremenom svijetu sve više gube elementi nacionalne kulture, ljudi tragaju za korijenima svoje i drugih kultura. Kako ističe Ivančan „...umjesto istaknutog mjesta što su ga ples, svirka, pjesma, nošnja, detalji iz narodne književnosti te rekviziti potrebni za prikazivanje narodnih običaja imali u nekadašnjem životu i društvu, sada se svi ti elementi uključuju u turističke manifestacije, festivale, smotre, gostovanja izvan vlastite sredine, narodne športske i druge priredbe... Iako su se, dakle, najvećim dijelom izgubili klasični ekonomski, politički, društveni i religijski uvjeti za razvoj folkloru, a u posljednjem ratu ta se situacija do kraja dramatizirala, narodna glazba, ples, književnost, likovna umjetnost i arhitektura će se sve više javljati u svakodnevnom životu“ (Ivančan, 1996, 9-10).

Upravo zahvaljujući takvoj novoj ulozi narodne umjetnosti i baštinskih sadržaja u društvu, i škola se prema njima mora postaviti na odgovarajući način. To u prvom redu podrazumijeva veću zastupljenost baštinskih sadržaja u nastavi i izvannastavnim aktivnostima, te holistički pristup navedenoj problematici, kako bi učenička znanja bila trajnija i kvalitetnija.

LITERATURA:

1. Andrilović, V. (1998.) *Metode i tehnike istraživanja u psihologiji odgoja i obrazovanja*. Zagreb: Školska knjiga.
2. Baldwin, E., Longhurst, B., McCracken, S., Ogborn, M., Smith, G. (1999) *Introducing Cultural Studies*. London: Prentice Hall Europe.
3. Čačić-Kumpes, J. /ur./ (1999.) *Kultura, etničnost, identitet*. Zagreb: Institut za migracije i narodnosti. Jesenski i Turk. Hrvatsko sociološko društvo.
4. Ivančan, I. (1996.) *Narodni plesni običaji u Hrvata*. Zagreb: Hrvatska matica iseljenika. Institut za etnologiju i folkloristiku.
5. Kumer, Z. (1977.) *Etnomuzikologija*. Ljubljana: Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani.
6. Mercer, Kobena (1994.) *Welcome to the Jungle. New Positions in Black Cultural Studies*. London: Routledge.
7. *Nastavni plan i program za osnovnu školu* (2006.) Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
8. Piršl, E., Marušić-Štimac, O., Pokrajac-Bulian, A. (2007.) „Stavovi učenika i nastavnika o građanskom odgoju i ljudskim pravima.“ *Metodički obzori*. 2 (4), 19-34.
9. Rojko, P. (1996.) *Metodika nastave glazbe*. Osijek: Sveučilište J. J. Strossmayera.
10. Senković, Ž. (2007.) „Antropološki temelji odgoja.“ *Život i škola*. 53 (17), 62-69.
11. Stevanović, M., Puh, E., Brajković, D. (1997.) *Odgoj u obitelji i školi*. Pula: Mara.
12. Williams, R. (1983.), *Keywords: A Vocabulary of Culture and Society*. London: Fontana.
13. Woodward, K. (ed.) (1997.) *Identity and Difference*. London: Sage.

Prilog 1: Anketni upitnik

Poštovana/poštovani!

Molimo Vas za suradnju u ovom upitniku. Upitnik je anoniman, zanimaju nas prosječni rezultati, stoga Vas molimo da odgovorite na sva ponuđena pitanja.

Unaprijed zahvaljujemo na suradnji!

Spol: M Ž

1. O baštini svog zavičaja najviše sam saznao u okviru nastavnog predmeta (možeš zaokružiti više odgovora)?

- a) Likovne kulture b) Glazbene kulture c) Povijesti d) Geografije
e) Hrvatskog jezika

2. Koju baštinu svoga zavičaja najbolje poznaješ (možeš zaokružiti više odgovora)?

- a) prirodnu baštinu svoga zavičaja
b) kulturnu baštinu svoga zavičaja
c) poznajem dobro i jednu i drugu baštinu

3. Procjeni koliko je u tvom dosadašnjem obrazovanju bilo posvećeno mjesta sadržajima baštine:

- 1 2 3 4 5
1. iznimno malo 2. malo 3. osrednje 4. zadovoljavajuće 5. jako puno

4. Koliko poznajete likovnu baštinu svoga zavičaja?

- a) jako slabo b) slabo c) osrednje d) odlično

5. Koliko poznajete glazbenu baštinu svoga zavičaja?

- a) jako slabo b) slabo c) osrednje d) odlično

6. Je li poznavanje sadržaja baštine utjecalo na tvoju bolju informiranost o prostoru na kojem živiš i na formiranje tvog zavičajnog identiteta?

- a) ne b) da c) niti da, niti ne

7. Navedite nekoliko najpoznatijih likovnih i glazbenih sadržaja baštine koje poznajete:

8. Želiš li saznati više o sadržajima baštine tijekom svog osnovnog obrazovanja?

- a) ne b) da c) niti da, niti ne

Snježana Dobrota
Dubravka Kuščević

UDC: 371.3:78 (497.5-35 Šibensko-kninska)
371.3:75 (497.5-35 Šibensko-kninska)
Preliminary communication

REGIONAL HERITAGE OF THE ŠIBENIK-KNIN COUNTY – REFLECTIONS UPON VISUAL ARTS AND MUSIC CURRICULUM

Summary: *The paper discusses the place and role of cultural and natural heritage as a means of preserving the identity and continuity in society. The authors point out an increasing awareness of the necessity of education in the cultural heritage, which is a link between the past, the present and the future, but also an efficient medium for learning about other cultures, which is an essential condition of the coexistence in the 21st century.*

The empirical section of the paper explores how much the 8th grade students from the elementary schools in the region of Šibenik-Knin County know about heritage, and to what extent these subjects are represented in the curriculum of visual arts and music culture. The results would seem to indicate a neglect of the heritage content in education in general, and in teaching of arts in particular. In relation to these findings, the authors suggest a change in approach to cultural and natural heritage subjects, in the sense of applying an integrative approach to the said content.

Key words: *culture, identity, cultural and natural heritage, curriculum of music and visual arts culture, Šibenik-Knin County*

Snježana Dobrota
Dubravka Kuščević

UDC: 371.3:78 (497.5-35 Šibensko-kninska)
371.3:75 (497.5-35 Šibensko-kninska)
Comunicazione precedente

**EREDITÀ NATIVA DI COMITATO DI SEBENICO -
TENIN – REFLESSIONI NELL'INSEGNAMENTO DELLA
MUSICA E DEL DISEGNO**

Riassunto: *Il lavoro problematizza il posto e il ruolo dell'eredità culturale e naturale come il mezzo della conservazione dell'identità e del continuità nella società. Le autrici indicano alla coscienza più espressiva per la necessità della formazione e della educazione sui contenuti dell'eredità culturale che presenta la fibbia tra il passato, il presente ed il futuro, ma anche il medium efficace per far conoscenza delle culture, che è il condizione prima necessario per la convivenza nel ventunesimo secolo. Nella parte empirica del lavoro si esamina quanto gli scolari dell'ottavo classe della scuola elementare nel Comitato di Sebenico-Tenin conoscono i contenuti dell'eredità e in che grado questi sono rappresentati nell'insegnamento della musica e del disegno. I risultati mostrano la trascuraggine dei contenuti dell'eredità nella formazione e nell'educazione in generale e specialmente nell'insegnamento dell'arte. Perciò le autrici suggeriscono il cambiamento dell'approccio ai contenuti della cultura e dell'eredità naturale, in senso dell'approccio integrativo e totale alla problematica indicata.*

Parole chiavi: *cultura, identità, eredità culturale e naturale, insegnamento di musica e di disegno, Comitato di Sebenico-Tenin.*